

**«D060 – Филология орыс»
білім беру бағдарламалары тобына
докторантураға түсушілерге арналған
емтиханының бағдарламасы**

I. Жалпы ережелер

1. Бағдарлама «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімнің білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарына оқуға қабылдаудың үлгілік қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 600 бұйрығына (бұдан әрі – үлгілік қағидалар) сәйкес жасалды.

2. Докторантураға түсу емтиханы сұхбаттасудан, эссе жазудан және білім беру бағдарламалары тобының бейіні бойынша емтиханнан тұрады.

Блогы	Балы
1. Сұхбаттасу	30
2. Эссе	20
3. Білім беру бағдарламасы тобының бейіні бойынша емтихан	50
Барлығы/ өту ұпайы	100/75

3. Түсу емтиханының ұзақтығы – 3 сағат 10 минут, осы уақыт ішінде оқуға түсуші эссе жазады, электрондық емтихан билетіне жауап береді. Сұхбаттасу ЖОО қабылдау емтиханының алдында өткізіледі.

II. Түсу емтиханын өткізу тәртібі

1. «D060 – Филология орыс» білім беру бағдарламалары тобына докторантураға түсушілер проблемалық / тақырыптық эссе жазады. Эссе көлемі – 250 сөзден кем болмауы керек.

Эссе мақсаты – теориялық білімге, әлеуметтік және жеке тәжірибеге негізделген өз аргументациясын құрастыру қабілетінде көрініс табатын аналитикалық және шығармашылық қабілеттер деңгейін анықтау.

Эссенің түрлері:

- зерттеу қызметіне ынталандырушы себептерді ашатын мотивациялық эссе;

- жоспарланған зерттеудің өзектілігі мен әдістемесін негіздейтін ғылыми-аналитикалық эссе;
- пәндік саладағы ғылыми білімнің әртүрлі аспектілерін көрсететін проблемалық/тақырыптық эссе.

2. Электрондық емтихан билеті 3 сұрақтан тұрады.

Білім беру бағдарламасы тобының бейіні бойынша емтиханға дайындалуға арналған тақырыптар

«Орыс тіл білімінің өзекті мәселелері» пәні

Тақырып 1. Тіл білімінің негіздері. Қазіргі тіл білімінің негізгі принциптері. Қазіргі тіл білімінің негізгі бағыттары. Әлеуметтік лингвистиканың негізгі терминдері. Лингвистиканың терминдері мен түсініктері. Тілдік тұлғаның түсінігі мен теориясы. Қазіргі тіл білімінің жаңа бағыттары. Лингвомәдениеттану негіздері. Қазіргі лингвистикадағы корпусстық зерттеулер. Қазіргі лингвопрагматиканың қолданбалы аспектілері. Филология мен педагогикалық лингвистиканың өзекті мәселелері.

Тақырып 2. 80-ші жылдардың аяғы мен 90-шы жылдардың басындағы қоғамдық – саяси жағдай. Ішкі қарыз алу және олардың қазіргі орыс әдеби тілінің пайда болуына әсері. XX ғасырдың 90-жылдарындағы узустағы шет тіліндегі сөз. англикизмдер қазіргі орыс тілінің қарыз лексикасының жетекші шет тіліндегі құрамдас бөлігі ретінде.

Тақырып 3. XX ғасырдың аяғы – XXI ғасырдың басындағы лингвистиканың негізгі принциптері. Қазіргі лингвистиканың негізгі тенденциялары мен принциптері. Қазіргі лингвистикадағы білімнің жетекші парадигмалары және олардың проблемалары. Жетекші заманауи Жалпы ғылыми принциптер. Әлемнің тілдік бейнесін оқыту мәселелері. Сөйлеу актілерінің теориясы және оның проблемалары. Қазіргі тіл біліміндегі антропоцентризм принципі және тілдік тұлға мәселесі.

Тақырып 4. Әлем моделі және оның лингвистикалық негіздері. Сөз өнері және филология. Параметрлер жүйесіндегі когнитивті парадигма. Лингвомәдениеттану міндеттері. Тіл біліміндегі жаңа парадигмалар мен ұғымдар. Лингвомәдениеттанудың негізгі терминдері. Қарапайым тілдегі және лингвистикадағы парадигма термині. Орыс тілі ғылымындағы дәстүрлер мен жаңашылдық. Тілдік шеңбер: тұлға, тұжырымдама, дискурс.

Тақырып 5. Мәтін және дискурс терминдер ретінде. Нарратологияның мәні, оның негізгі ұғымдары. Ғылымдағы функционалды парадигма емес. Тіл білімі мен тіл теориясындағы Парадигма. Орыс тілі және орыс тілінің тұлғасы. Тілдік мағыналардың түрлері: бағалау, оқиға, факт. Тұжырымдаманың негізгі терминдері. Лингвистикадағы категориялар мен тұжырымдамалар. Қазіргі әлеуметтік лингвистика.

«Орыс тіл білімінің жаңа бағыттары» пәні

Тақырып 1. Лингвистиканың негізгі түсініктері мен ережелері. Қазіргі тл білімінің дамуын анықтайтын лингвистикалық принциптер. Тілдік тұлғаның түсінігі мен теориясы. Гендерлік лингвистика. Лингвомәдениеттану жүйесіндегі әлемнің тілдік бейнесі. XX ғасыр тл білімінің ерекшеліктері. Қазіргі лингвистикадағы білімнің жетекші парадигмалары және олардың проблемалары. Жетекші заманауи Жалпы ғылыми принциптер. Әлемнің тілдік бейнесі туралы білімнің мәселелері. Қазіргі тл біліміндегі антропоцентризм принципі және тілдік тұлға мәселесі. Тілдік бірліктердің семантикасы мен прагматикасы. XX-XXI ғасырлардағы жаңа лингвистикалық бағыттар. Когнитивті семантика.

Тақырып 2. Қазіргі әлеуметтік лингвистиканың өзекті мәселелері. Негізгі лингвомәдени мектептер. Лингвомәдениеттану: дәстүрлер мен инновациялар. Лингвомәдениеттанудың заманауи бағыттары мен мектептері. Прагматикалық талдау әдістемесі. Антропоцентризм қазіргі лингвистиканың маңызды белгісі ретінде. Институционалдық дискурстың типологиясы. Дискурсология коммуникативті лингвистиканың бағыты ретінде. Тұлғаның дискурсивті көрінісі.

Тақырып 3. Когнитивті лингвистика теориясы. Когнитивті лингвистиканың негізгі мектептерін зерттеудің тұжырымдамалары мен әдістері. Қазіргі ғылымдағы жаңа ғылыми бағыттар. Қазіргі филология ғылымындағы Гумбольдт идеялары. Сыртқы лингвистиканың бөлімдері: психолингвистика, социолингвистика, когнитивтік лингвистика, этнолингвистика, лингвомәдениеттану, Интернет-лингвистика, гендерлік лингвистика."Ғылыми парадигма" ұғымы. Лингвистикадағы қазіргі филология ғылымының жаңа тұжырымдамаларына шолу. Когнитивті лингвистиканың көзқарастары және когнитивті лингвистиканың өзекті мәселелері туралы. Антропоцентризм қазіргі лингвистиканың маңызды белгісі ретінде.

Тақырып 4. Лингвомәдениеттану. Қазіргі ғылымдағы жаңа ғылыми бағыттар. Лингвомәдениеттану: дәстүрлер мен инновациялар. Мәдени жүктелген бірліктерге лингвомәдени шолу. Гумбольдттың қазіргі филология ғылымы туралы идеялары. Негізгі лингвомәдени бірліктер. Интернет-

лингвистика, гендерлік лингвистика. Лингвистикалық
лімдердің тарихы.

Тақырып 5. Лингвистикадағы категориялар мен
тұжырымдамалар. Қазіргі лингвистика қайда барады?
Тұжырымдама мәселесіне психологиялық көзқарас.
Тұжырымдамалық зерттеулер. Қазіргі лингвистикадағы білім
парадигмалары. Н. Хомскийдің қазіргі ғылымға қосқан үлесі.
Қазіргі тіл білімінің айрықша белгілері. Т. Кунның ғылыми
көзқарастарының мәні. Герменевтиканың негізгі ұғымдары:
түсіну, түсіндіру, мағына.

«Орыс әдебиеттануының өзекті мәселелері» пәні

Тақырып 1. XX ғасырдағы әдебиеттанудағы ғылыми
бағыттар-XXI ғасырдың басы. Әдебиет теориясының негіздері. XX
ғасырдың 30-40 жылдарындағы әдебиет ғылымының дамуы.
Психоаналитикалық сын. Структурализм. Құрылымдық-
семиотикалық бағыт. Нарратология, постмодернизм,
постструктурализм. Рецепттивті сын және рецепттивті эстетика.
Әдебиеттанудағы теориялық поэтика. Теориялық поэтика:
ұғымдар мен анықтамалар. Ауызша шығармашылықтың
эстетикасы.

Тақырып 2. XX ғасырдың ортасы мен аяғындағы орыс
әдебиеттануындағы жаңа тенденциялар. Интертекст теориясы.
"Билингвизм" және "диглоссия" ұғымдарындағы
айырмашылықтар. Психоанализ және әдебиет. Орыс
ғылымындағы әдебиетті зерттеудің заманауи тәсілдері. Таным
ретінде өнер ұғымындағы типтік және тән ұғымдар. XIX-XX
ғасырлардағы орыс әдеби классикасындағы өмірлік және
идиллический супертип. өнер мен әдебиеттің элиталық және
анти-элиталық тұжырымдамасы.

Тақырып 3. Гуманитарлық ғылымдардағы гендерлік бағыт.
Әдебиеттанудағы өмірбаяндық әдіс. 1870-1880 жылдардағы
Ресейдегі қоғамдық-әдеби бағыт. Әдеби құбылыстардың
структуралистік жүйесі. Мифологиялық сын және мифопоэтика.
Авторлық эмоционалдылықтың түрлері. "Жоғары әдебиет"
ұғымы. "Бұқаралық әдебиет" ұғымы. Батырдың шытырман
оқиғалы супертип.

Тақырып 4. Салыстырмалы тарихи әдебиеттану.

Салыстырмалы әдебиеттану. Қоғам тарихы және қос тлділіктің дамуы. Герменевтика әдебиеттанудың әдіснамалық негізі ретінде. Әдебиеттанудағы мәдени-тарихи мектептердің әдістемесі. Әдебиеттанудағы социологиялық бағыт. Марксистік әдебиеттану мектебінің негізгі бағыттары.

Тақырып 5. Психологиялық мектептер. Әдебиеттанудағы мифологиялық мектептің әдістемесі. Интуитивті мектеп әдебиеттанудағы философиялық-идеалистік бағыт ретінде. Психоаналитикалық мектеп әдебиеттанудағы философиялық-идеалистік бағыт ретінде. Компаративистика әдебиеттанудағы әдіснамалық мектеп ретінде. Хронотоп уақытша және кеңістіктік көріністер ретінде.

«Орыс әдебиеттануының жаңа бағыттары» пәні

Тақырып 1. Салыстырмалы әдебиеттану теориясы. Герменевтиканың негізгі ұғымдары: түсіну, түсіндіру, мағына. Әдеби шығарма: негізгі ұғымдар мен терминдер. Салыстырмалы тарихи әдебиеттанудағы "қарыз алу" тұжырымдамасы. Әдеби шығармалардың жалпы қасиеттері. Эпикалық шығармадағы Сюжет және оның түрлері. Эпикалық шығармадағы баяндау және оның түрлері. Типологиялық ұқсастық және оның түрлері. Әдеби реминисценциялар. Диалогтық теория герменевтика ұғымы ретінде.

Тақырып 2. Әдебиеттанудағы құрылымдық-семиотикалық әдіс. ХІХ ғасырдың әдеби әдістері және әдеби мектептер. Әдеби ағымдар. Семиотика символдық жүйелер туралы ғылым ретінде. Көркем сөйлеудің негізгі қабаттары. Эпикалық шығармамен салыстырғанда драмалық сюжеттің ерекшеліктері. Постмодерндік поэтикаға тән элементтер. Сюжеттік-композициялық ерекшеліктері. Ішкі пішін мен стиль категорияларының арақатынасы.

Тақырып 3. Әдебиеттанудың философиялық-мәдени тұжырымдамалары. 3. Фрейдтің психоаналитикалық әдебиеттануы. Әдебиеттанудағы ғылыми зерттеу әдістері. Интертекст теориясы. Портрет-әдеби құбылыстарды талдаудың әдіснамалық принцип ретінде жазушының өмірбаяны. Драмалық және лирикалық шығармалардағы кеңістік пен уақыт. ХІХ ғасырдың ортасы мен аяғындағы Батыс Еуропа және орыс ғылымында мәдени-тарихи көзқарасты қалыптастыру.

Тақырып 4. Мәдени-тарихи дәстүрлер мен мектептер. Ресейдегі мәдени-тарихи мектептің қалыптасу ерекшеліктері. Әдебиетті зерттеудегі социологиялық принцип. Әдебиетті зерттеудегі имманентті принцип. Әдебиеттанудағы структурализм принциптері. "Постмодернизм" әдеби бағытының пайда болуы.

Тақырып 5. Қазіргі әдебиеттегі неомифологиялық сана. Сюжеттік архетиптер. XX ғасыр жазушысының жеке стил деңгейіндегі мифопоэтикалық ерекшелік. Шығармадағы авторлық субъективтілік ұғымдары және автор нақты тұлға ретінде. Көркем шығармадағы Мінез және мінез ұғымдары. Көркем шығармадағы типтік және типтік ұғымдар. XX ғасырдың соңғы онжылдығындағы әдебиеттегі "қайғылы" ұғым. XX ғасырдың орыс әдебиетіндегі "Күміс ғасыр" құбылысы: ағымдар мен бағыттар.

3. Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

Негізгі:

1. Западное литературоведение XX века. Энциклопедия. – М.: Интрада, 2004. – 506 с.
2. Классический психоанализ и художественная литература / Сост. и общ. ред. В.М. Лейбин. – СПб.: Питер, 2002. – 447 с.
3. Лотман М.Ю. Семиосфера. – СПб., 2000. –678 с.
4. Маньковская Н.Б. Эстетика постмодернизма. - СПб.: Алетейя, 2000.
5. Л. Гинзбург О психологической прозе. Л., 1977.
6. Л. Гинзбург «О лирике» (Л., 1974)
7. С. Бочаров «Характеры и обстоятельства». — В кн.: Теория литературы. Основные
8. Е.Г. Эткинд «Внутренний человек и внешняя речь». Очерки психопэтики русской литературы 18 19 веков: Языки русской культуры. М., 1999.
9. Есин А.Б. Психологизм русской классической литературы. Книга для учителя. М., 1988.
10. Психологический словарь / Под ред. В. П.Зинченко. М 1997.

Қосымша:

1. Петров А.Н. Личность и судьба Федора Тютчева. М., 1992.
2. Гиршман М.М. Анализ поэтических произведений А.С. Пушкина, М.Ю.Лермонтова, Ф.И. Тютчева. М., 1981
3. Гинзбург Л.Я. О психологизме художественной прозы. М., 1977

4. Манн Ю.В. Русская философская поэзия. Поэты-любомудры. А.С.Пушкин, Ф.И.Тютчев. М., 1976.
5. Григорьева А. Д. Слово в поэзии Тютчева. М., 1980.
6. Бухштаб Б.Я. А.А.Фет: Очерки жизни и творчества. Л., 1990.
7. Ермилова Л.Я. Психология творчества поэтов-лириков Тютчева и Фета. М., 1979.
8. Долгополов Л. А. Блок. Личность и творчество. Л., 1978.
9. Долгополов Л.К.На рубеже веков. О русской литературе конца XIX-начала XX века. Л., 1977
10. Келдыш В.А. Русский реализм начала XX века.М., 1977.
11. Гейдеко В.А. Чехов и Бунин.М., 1976.
12. Долгополов Л. А. Блок. Личность и творчество. Л., 1978.
13. Максимов Д. Поэзия и проза А. Блока. Л.,1975.
14. Михайловский Б. В., Тагер Е.Б. Творчество М. Горького М., 1969
15. Орлов Вл. Александр Блок. Очерк творчества. М., 1956.
16. Соловьев Б. Поэт и его подвиг. Творческий путь Александра Блока. М.,1973.
17. Долгополов Л. К. Андрей Белый и его роман «Петербург». Л.. 1988.
18. Овчаренко А.И. Избранные произведения в 2-х томах, т.1 М. Горький и литературные искания XX столетия. М., 1986. (4-е изд.)
19. Иезуитова Л. А. Творчество Л.Андреева. (1892- 1906)Л., 1976.
20. Муратова К. Д. Леонид Андреев - драматург // История русской драматургии. Вторая половина XIX- начало XX века(до 1917 г.) Л.1987
21. Гольцева Р.А. Трагическое //Лермонтовская энциклопедия. М.: Советская энциклопедия, 1981. - С.578-579.
22. Головкин В.М. Художественно-философские искания позднего Тургенева (изображение человека). Свердловск: Изд-во Уральского унта, 1989. - 169 с.